

20.5x24.78	1	עמוד 42	בתלתיים פתוחות	30/06/2013	37901327-2
פרופסור ביין ושות משרד עורכי די - 124350					

המתאם שבין דמי ביטוח לגמלאות

עו"ד אליעד אברהם*

על הצלחתה של תובענה ייצוגית, שדרשה מהביטוח הלאומי לקיים התאמה בין תשלומי הביטוח הלאומי של עובדים לקצבאות שהם מקבלים ועל השפעת ההצלחה על תשלומי ביטוח לאומי לכלל הציבור.

דמי הביטוח, מהווה בסיס לא רק לגביית דמי הביטוח אלא גם בסיס לתשלום גמלאות מחליפות שכר. כלומר, זה שנים שהמוסד גובה ממעבידים דמי ביטוח בגין הטבות שונות שאינן מקבלות ביטוי בתלושי השכר של העובדים, בהיקף מצטבר של מיליארדי שקלים, מבלי לשלם כנגד גבייה זו ולו שקל אחד הפרשי גמלאות המגיעים לעובדים בגין אותו שכר נוסף, כמתחייב בחוק, בשעה שהמוסד גובה את דמי הביטוח, שנים רבות, בניגוד למתחייב עפ"י דין.

דרישה לתמונת מראה של חיוב וזיכוי

לפי הנטען, זכאות העובדים לגמלאות מחליפות שכר ושיעורן צריכה להיקבע לפי שיטת תשלום דמי הביטוח שנגבים על ידי המל"ל וכ"תמונת מראה" לחיוב.

המל"ל הגיש בקשה לסילוק התובענה על הסף. הבקשה נדחתה והמל"ל הגיש ערעור לביהמ"ש העליון (בר"מ 6729/10 המוסד לביטוח לאומי נ' ההסתדרות הכללית של העובדים).

בשלב זה, הצטרף גם היועץ המשפטי לממשלה לצד הביטוח הלאומי, בניסיון לבלום את התובענה הייצוגית.

אולם, בסיכומו של דיון, שבמהלכו מתחו שופטי ביהמ"ש העליון ביקורת על המל"ל, אותה ביהמ"ש שראוי למצוא פתרון לבעיה שעליה הצביעה התובענה הייצוגית, תוך שגילה עמדתו בנוגע לכך שגביית דמי הביטוח נשוא התובענה הייצוגית נעשית שלא כדין, וכך נאמר - "לאחר שיג ושיח עם הצדדים ובהתבסס על חוות דעת היועץ המשפטי, הצענו לבאי כוח הצדדים לפעול ליישום המלצות היועץ המשפטי שהנחה את המוסד לביטוח לאומי לשקוד על נהלים מתאימים ודרכי פעולה, אשר יבטיחו כי תהא הלימה בין דמי הביטוח המשולמים אגב בקורת ניכויים לבין גובה השכר שעל יסודו תחושב ותשתלם הגימלה לעובד כשמתגבשת אצלו הזכאות לגימלה".

לאחרונה, הגיש המל"ל הודעה מעדכנת מטעמו לביהמ"ש העליון לפיה פעל לגיבוש נהלים לעת הזו, להבטחת הלימה בין דמי הביטוח המשולמים אגב ביקורת הניכויים, לבין גובה השכר שעל יסודו תחושב ותשתלם הגמלה לעובד, כשמתגבשת אצלו הזכאות לגמלה מחליפת הכנסה. בנוסף, הודיע כי החל בהשבת כספים לזכאי גמלה מסוימים ביחס לעבר, בהיקף משמעותי, שתבוצע עוד במהלך חודש מאי 2013.

יצוין כי העובדה שכך נעשה, לאחר שהביטוח הלאומי טען, במשך כל השנים ולאורך כל ההליכים שהתנהלו בתיק, שלא ניתן להשיב את הכספים מבלי לבצע תיקון של החוק, מהווה הוכחה חשובה לתרומה הרבה שיש למוסד התובענות הייצוגיות להגנה על זכויות הפרט, ומזכירה פעם נוספת, מדוע חשוב מאד לקיים את כוח ההרתעה של מוסד זה, ע"י שמירה על התמריצים להגשת תובענות ייצוגיות המשרתות את אינטרס הציבור.

תובענה ת"צ 31733-01-1 ההסתדרות

הכללית של העובדים בארץ ישראל - ההסתדרות במרחב חיפה נ' המוסד לביטוח לאומי, שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, ע"י ההסתדרות במרחב חיפה, התבקש ביהמ"ש להתייחס לצורך בהלימה בין גביית דמי ביטוח לאומי לתשלומי הגמלאות על ידי המוסד לביטוח לאומי.

התובענה הוגשה עם בקשה לאשרה כייצוגית ובמסגרתה נדרש המל"ל להשיב לשכירים, הנמנים על חברי הקבוצה המיוצגת, סכום של 111,210 אלף ₪ לשנים 2008 ו-2009. נטען כי זה עשרות שנים ידוע למוסד, שמעבידים רבים אינם כוללים בתלושי השכר של עובדיהם הטבות שונות, מהטעם שההטבה אינה מהווה הכנסה בידי העובד או שהמעבידים סברו שאין להם דרך לייחס את ההטבה לעובד, ללא הנחיה מפורשת מצד המוסד, לגבי האופן שבו עליהם לעשות זאת, וכן מטעמים נוספים שאינם בשליטת העובד, הגורמים לכך שההטבות לא יתכללנה בתלוש השכר.

המהות

הדבר ידוע למוסד, בין היתר, מהטעם הפשוט שהמוסד עורך ביקורות ניכויים אצל מעבידים שמעניקים לעובדים הטבות שונות, שאינן מקבלות ביטוי בתלוש השכר ו/או שאינן מדווחות למוסד, כשבמסגרת הביקורות ו/או במסגרת גביה שוטפת, הנעשית עפ"י הנחיות המוסד, המוסד גובה את דמי הביטוח בגין השכר הנוסף וכך חוזר חלילה, פעם אחר פעם, אצל אותם מעבידים.

במקביל, המוסד משלם לעובדי המעבידים הנ"ל גמלאות מחליפות שכר, בקרות אירוע מזכה, אך ורק בהתאם לשכר שמצוין בתלוש השכר - דהיינו, בשיעור נמוך יותר מההכנסה שבגינה נגבו דמי ביטוח בעד העובד, וזאת על אף עקרון היסוד הקובע כי ההכנסה שעליה מבססים את תשלום

1 באמצעות עו"ד ליאורה ביין חגי טל ואליעד אברהם משרד עורכי הדין פרופ' ביין ושות' בשיתוף עם משרד עו"ד יפעת מנגל